

Stockholms
stad

Klubbacken

Program för allmän platsmark

Dnr 2020-O9513

2023-04-24

Detta program utgör ett underlag till detaljplan för Klubbacken, Hägersten, och är framtagen av AJ Landskap i samverkan med och på uppdrag av Exploateringskontoret, Stockholms stad.

Beställare:

Exploateringskontoret, Stockholms stad

Medverkande Stockholms stad:

Tobias Bergström, Byggprojektledare Exploateringskontoret
Sara Ellert Ezeldin, Landskapsarkitekt Exploateringskontoret
Amanda Viklund, Projektledare, Exploateringskontoret

Konsulter:

AJ Landskap AB:
Viktoria Arvidsson, Landskapsarkitekt
Anna Englund, Landskapsarkitekt
Sofia Bergsten, Landskapsarkitekt

Foto/kartor/illustrationer: AJ Landskap AB där ej annat anges.

Innehåll

INLEDNING

Bakgrund.....	4
Syfte och avgränsning.....	4

ANALYS

Parktillgång	6
Parkriktlinjer.....	6
Parker och stadsdelsparker kring planområdet.....	7

Sociotopvärden	10
Allmänt.....	10
Klubbensborg-Eolshäll naturpark.....	10
Brådstupsparken.....	10
Gropen.....	10
Klubbacken naturstråk.....	10
Behov av nya värden.....	10

Parksamband	12
Parksamband och promenader.....	12
Behov av nya värden.....	12
Kulturmiljö och visuella kopplingar.....	12

Befintlig struktur	14
Gränser och kanter.....	15
Stråk.....	15
Entréer.....	15
Barriärer.....	17
Målpunkter.....	17

Orienterbarhet.....	17
Tillgänglighet.....	17
Trygghet.....	17
Upplevelse.....	18

Brister och kvaliteter	20
-------------------------------------	----

Potential	21
------------------------	----

FÖRSLAG

Koncept	22
Mikrolandskapet.....	22

Illustrationsplan	24
--------------------------------	----

Sektioner	25
------------------------	----

Dagvatten	26
Generella åtgärder.....	26
Regnbädd mellan hus.....	26
Täckt makadamdike.....	26
Norra Klubbensborgsvägen.....	26

KONSEKVENSER PLANFÖRSLAG

Park- och naturmark	27
----------------------------------	----

Brådstupsparken	28
------------------------------	----

Trädplan	29
-----------------------	----

KÄLLOR	30
---------------------	----

INLEDNING

Bakgrund

I oktober 2020 beslutade stadsbyggnadsnämnden att påbörja planläggningen av projektet Klubbacken i Hägersten. Projektet omfattades vid detta dokumentets färdigställande utredning av ca 100 nya bostäder.

Planområdet består idag av trädbevuxen naturmark och en lekplats. Delar av området utgörs av parken Brådstupsparken.

Syfte och avgränsning

Syftet med ”Program för allmän plats” är att beskriva hur den allmänna marken - som består av gator, parker och naturmark - ska utvecklas. Utvecklingen av den allmänna marken begränsas till den närmaste omgivningen inom och omkring detaljplanen. Programmet omfattar inte kvartersmark, byggnader och bostadsgårdar. Det beskriver inte heller befintliga allmänna platser som bevaras så som de är idag.

Detta program utgör ett underlag till detaljplan för Klubbacken, Hägersten, och är framtagen av AJ Landskap i samverkan med och på uppdrag av Exploateringskontoret, Stockholms stad.

Vy över delar av Brådstupsparken med sydöstra entrén till höger i bild och delar av leken till vänster i bild.

INLEDNING

Karta över projektet Klubbäckens geografiska läge. Rosa linje markerar detaljplanegräns.

ANALYS

Parktillgång

Parkriktlinjer

Dokumentet "Grönare Stockholm" antogs i kommunfullmäktige i februari 2017. Där finns parkriktlinjer framtagna som stöd för att säkra rekreativa kvaliteter i Stockholms gröstruktur. Parkriktlinjerna beskriver dels ett rekommenderat *minsta avstånd* mellan bostad och till olika park- och naturkvaliteter, och dels att det behöver finnas tillräckligt mycket parkmark per invånare – *god parkstandard*.

För att omsätta parkriktlinjerna till ett praktiskt verktyg när staden byggs om eller byggs ut finns dokumentet Friyteguiden framtaget. I Friyteguiden konkretiseras parkriktlinjerna med tydligare rumsliga definitioner för park- och naturkvaliteterna och kvantitativa analysmått för parkstandard.

Parkriktlinjernas kvaliteter som ska finnas inom 200m respektive 500m motsvarar i friyteguiden två indikatorer; närhet till park och närhet till stadsdelspark.

Närhetsmått

Närhet till park

Närhet till stadsdelspark

Källa: Friyteguiden, Stockholms stad 2019

Inom 200 meter:

Grön oas, lek (naturlek eller lekplats), område med god ljuskvalitet, sitta i solen, promenader.

Inom 500 meter:

Blomprakt, bollspel/bollek, parklek, picknick, pulkaåkning.

Inom 1000 meter, eller enkelt nåbart med kollektivtrafik:

Bad (utomhusbad), djurhållning, odling, löpträning, skogskänsla, utsikt, vattenkontakt, vild natur, skridskoåkning.

Andra kvaliteter som värderas högt av stockholmarna:

Båtliv, evenemang, folkliv, ridning, torghandel, uteservering, fiske, skridskoåkning.

God parkstandard

Mängden parkmark måste vara stor nog för att tillgodose invånarnas rekreationsbehov och klara det höga besöksstrycket.

Friyteguidens
närhetsmått

Friyteguidens
ytmått

Stockholms parkriktlinjer

Källa: Friyteguiden, Stockholms stad 2019

ANALYS

Parktillgång

Parker och stadsdelsparker kring planområdet

Planområdet ligger inom en del av Hägersten som präglas av låg tillgång på parker, sett till vilka parker som uppfyller parkkriterierna enligt Stockholms stads riktlinjer (se ruta för *Kriterier för park och stadsdelspark*). Friytorna kring planområdet utgörs främst av naturmark och gröna oaser som inte uppfyller kriterierna för park.

Brådstupsparken är den enda parken som uppfyller kriterierna för park inom en radie av ca 400-1000 meter från planområdet. På grund av bristen på park i denna del av Hägersten, har Brådstupsparken ett relativt stort upptagningsområde, och fungerar som en viktig målpunkt inom hela nordvästra Mälarhöjden, särskilt för barngrupper i förskoleåldern.

Planområdet har inte tillgång till någon stadsdelspark inom 500 m, som är ett rekommenderat avstånd i Friyteguiden. Tillgång finns till bostadsnära natur, som dock till stor del utgörs av branta skogspartier.

Kriterier för park (enligt Klassificering parktyper utvärdering - Stockholms stad, 2021-03-11)

En park är en grön social mötesplats för flera kvarter eller en mindre del av en stadsdel. En park ska uppfylla följande kriterier:

- Den ska vara minst 0,2 hektar.
- Den ska vara gestaltad som en grön social mötesplats för flera brukargrupper.
- Den ska upplevas som ett grönt rum, och bör avgränsas av grön inramning.
- Den ska vara huvudsakligen vegetationsklädd med träd, buskar och gräs. Det är upplevelse av grönt som räknas, vilket kan innebära trädens projektion likväl som markgrönska.
- Den ska ha minst en tillgänglig entré. I befintliga parker kan 1/12 godtas och i nya parker gäller 1/20.
- Parken ska innehålla sittplatser för såväl sociala som enskilda sammanhang samt möjligheter att sitta i solen.
- Den bör erbjuda en rofylld del och gärna även en aktiv del som riktar sig till flera brukargrupper.
- Större delen av parken ska vara solbelyst under minst 4 timmar vid vårdagjämning, det vill säga den ska inte vara skuggad av byggnader eller berg.
- Den bör erbjuda skugga från träd eller tak.
- Den bör ha bullernivåer som understiger 55 dB(A) i större delen av parken. Om mer än hälften av parken är buller-

Kriterier för stadsdelspark (enligt Klassificering parktyper utvärdering - Stockholms stad, 2021-03-11)

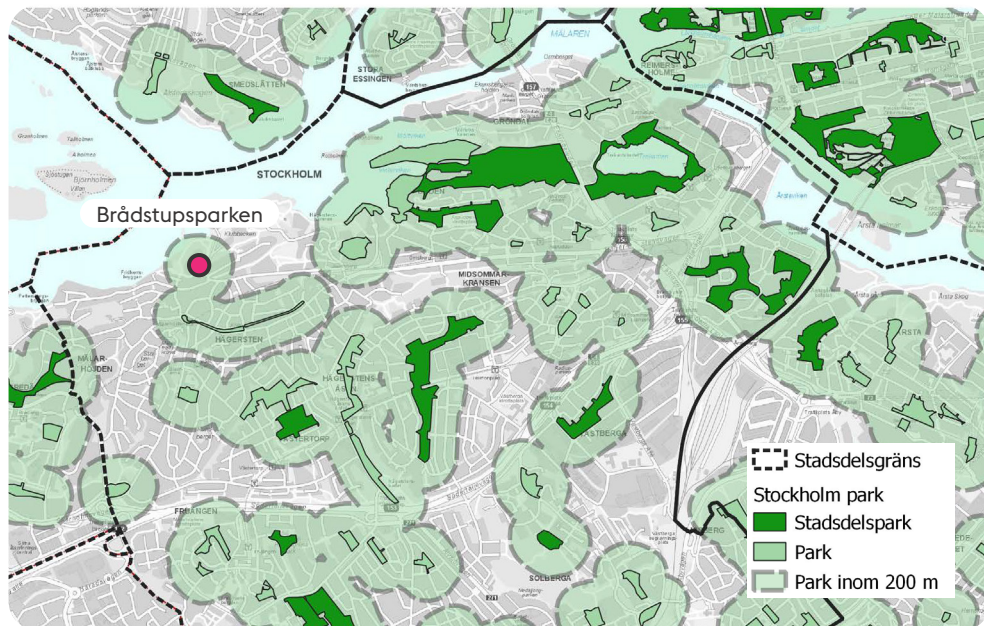
En stadsdelspark är en stor park som fungerar som en målpunkt och en social mötesplats för en stadsdel, eller större delen av en eller flera stadsdelar. En stadsdelspark är så stor att aktiva och rofyllda aktiviteter kan pågå samtidigt. En stadsdelspark ska uppfylla följande kriterier:

- Den ska vara minst 3 hektar och minst 50 meter bred.
- Den ska vara gestaltad som en grön social mötesplats för flera brukargrupper.
- Den ska upplevas som ett grönt rum, och bör avgränsas av grön inramning.
- Den ska vara huvudsakligen vegetationsklädd med träd, buskar och gräs. Det är upplevelse av grönt som räknas, vilket kan innebära trädens projektion likväl som markgrönska.
- Den ska innehålla en gräsyta som är minst 0,5 ha och som är lämplig för bollek och picknick. Den öppna gräsytan kan korsas av gångvägar och ska vara solbelyst under minst 4 timmar vid vårdagjämning, det vill säga den är inte skuggad av byggnader eller berg.
- Den ska ha minst en tillgänglig entré. I befintliga parker kan 1/12 godtas och i nya parker gäller 1/20.
- Den ska innehålla sittplatser för såväl sociala som enskilda sammanhang och att sitta i solen. Den ska även innehålla promenadvägar, lekplats, rofyllda platser och aktivitetsytor som riktar sig till flera målgrupper.
- Den bör erbjuda aktiviteter för alla säsonger med belysta delar. Den bör även innehålla blomsterprakt och folkliv.
- Större delen av stadsdelsparken ska vara solbelyst under minst 4 timmar vid vårdagjämning, det vill säga den ska inte vara skuggad av höga byggnader eller berg.
- Den bör erbjuda skugga från träd eller tak.
- Den bör ha bullernivåer som understiger 55 dB(A) i större delen av parken. Om mer än hälften av parken är bullerstörd bör åtgärder vidtas.

ANALYS

Parktillgång

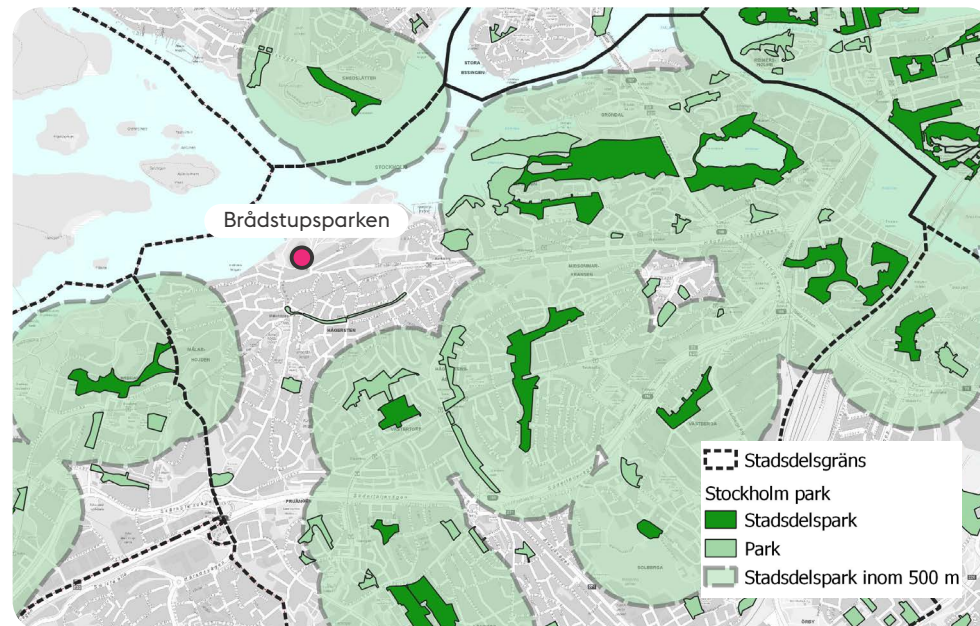
Närhet park 200 m

Kartan visar parker och stadsdelsparker kring planområdet Klubbbacken, inom stadsdelsområdet Liljeholmen - Hägersten. Runt varje park visas en 200m bred buffert för att illustrera vilka boende som har tillgång till park inom 200 m avstånd från sin bostad.

Källa: Klassificering parktyper utvärdering - Stockholms stad 2021-03-11

Närhet stadsdelspark 500 m

Kartan visar stadsdelsparker kring planområdet Klubbbacken samt en 500m buffert kring dessa, för att illustrera de bostäder och boende som har tillgång till stadsdelspark inom 500 m.

SAMMANFATTNING PARKTILLGÅNG

- Brådstupsparken uppfyller kriterierna för park.
- Planområdet når inte någon annan park än Brådstupsparken inom 200 meter från bostaden.
- Planområdet har inte tillgång till stadsdelspark inom 500 m.
- Planområdet har tillgång till bostadsnära natur
- Brådstupsparken är en målpunkt för hela nordvästra Mälardalen, särskilt för barngrupper i förskoleåldern.

ANALYS

Parktillgång

Brådstupsparken är en av få parker nära planområdet som erbjuder lek.

ANALYS

Sociotopvärden

Allmänt

De parker som idag angränsar till planområdet har olika typer av sociotopvärden som kompletterar varandra. När området kompletteras med ny bebyggelse och parkmark tas i anspråk behöver staden säkerställa att befintliga värden bevaras eller att nya utvecklas för att möta behovet av fungerande parkmiljöer.

På denna sida beskrivs övergripande naturstråket Klubbacken och naturparken Klubbensborg-Eolshäll (ej att förväxla med Klubbacken-Eolshäll som i parkplanen räknas som en del av naturparken) med de ingående parkerna Gropen och Brådstupsparken. Beskrivningarna är hämtade ur parkplan Hägersten från 2008, kompletterat med uppdateringar av klassificering och sociotoper som genomförts av Stockholms stad.

Brådstupsparken ingår i Klubbensborg-Eolshäll naturpark och beskrivs kort på denna sida för att visa på vilka värden som finns dokumenterade för parken. Vidare beskrivning av parken finns under avsnittet Analys - Befintlig struktur med start på sida 14.

I karten på nästa sida redovisas sociotopvärden för nämnda parker samt ytterligare ett antal intilliggande parker inom ca 500 m från planområdet, baserat på Stockholms sociotopkarta 2020.

Klubbensborg-Eolshäll naturpark

Klubbensborg-Eolshäll naturpark (färgad yta med

nr 557 i karta på nästa sida) är ett stort parkområde längs Klubbjärden som i parkplanen för Hägersten benämns med många viktiga sociotopvärden. Området består främst av löv- och blandskog och ligger inom ett kärnområde för värden knutna till ek. Längs stranden löper ett viktigt promenadstråk som bland annat kopplar samman kulturhistorisk bebyggelse, en 4H-gård och ett koloniområde.

Brådstupsparken

Delar av Brådstupsparken utgörs av en kvarterslekplats. Denna är en av två tillgänglighetsanpassade lekplatser enligt parkplan Hägersten. Leken gränsar mot en lövskogsklädd ravin som samlar vatten för vidare transport mot Mälaren. Längs ravinen finns stigar som leder ned mot vattnet. Parken fungerar som utflyktsmål för skolor och förskolor, med möjlighet till grillning och picknick. Brådstupsparken är en väl fungerande lekplats i gott skick men saknar aktiviteter för andra målgrupper än små barn.

Gropen

I slutningen norr om villabebyggelsen på Källbacken finns en stor skålad gräsyta, Gropen, med kortklippt gräs inramad av buskage och trädgångar. Den stora gräsytan nyttjas för bollspel och pulka, och fungerar som utflyktsmål för skolor och förskolor. Höjden mot Mälaren har betydelse för upplevelsen av landskapsbilden från vattnet.

Klubbacken naturstråk

Klubbacken naturstråk benämns med sociotopvärdena grön oas och promenad. Det gröna stråket kopplar samman Axelsberg i öst med bostadsområdet Klubbacken och Brådstupsparken genom en gångväg.

Behov av nya värden

Sett till de befintliga kvaliteter som finns i omkringliggande struktur framträder behov av nya värden. Framförallt saknas tilltalande och definierade miljöer för samlat umgänge med starka målpunkter och mötesplatser. Aktiviteter och utrymme för äldre barn, ungdomar och vuxna saknas i anslutning till planområdet och är en kvalitet som är viktig att stärka i stadsdelen. Generellt saknas aktiviteter i parkerna vintertid med möjlighet till utomhusvistelse under en förlängd säsong.

SAMMANFATTNING PARKKVALITETER SOCIOTOPVÄRDEN INOM CA 500M

- Gott om bostadsnära natur och rekreationsstråk
- Parktyper utgörs ofta av utspärad naturmark
- Brant och svårtillgänglig terräng
- Få sociala värden
- Vanliga sociotoper: grön oas, utsikt, naturlek, rofylldhet och promenad
- Ovanliga sociotoper: blomprakt och parklek
- Brist på miljöer för samlat umgänge med starka målpunkter och mötesplatser
- Brist på aktiviteter och utrymme för andra målgrupper än små barn

ANALYS

Sociotopvärden

Kartan visar parker som angränsar till Klubbäckens planområde inom ca 500 m, samt sociotopvärden för dessa parker. Lila markering avser utsträckning för respektive park/sociotopyta. Siffror i karta avser olika sociotopområden enligt Stockholms sociotopkarta. Brådstupsparken och Gropen är markerade för att tydliggöra det exakta läget då de ingår i det större parkområdet Klubbensborg-Eolshäll, naturpark.

Källa: Stockholms sociotopkarta 2020

ANALYS

Parksamband

Parksamband och promenader

Tillgången till promenadstråk är av stor betydelse för upplevelsen av park- och naturmarkerna och för boendes närrekreationsmöjligheter. För de som besöker området är det viktigt att kunna läsa av stadsmiljön och förstå hur man kan röra sig. Sammanhållna promenadstråk får människor att röra på sig mer och även röra sig längre sträckor. Att vistas i gröna miljöer har bevisad positiv effekt på hälsan.

Brådstupsparken ingår som en del i parksambandet Klubbensborg-Eolshäll, som sammanlänkas av asfalterade och grusade gångvägar och stigar. Det huvudsakliga promenadstråket utgörs av strandpromenaden (1 - se figur på nästa sida), dock med branta partier. Flera av stråken inom området Klubbensborg-Eolshäll är delvis otillgängliga på grund av brant topografi och trappor, vissa har begränsad orienterbarhet eller upphör tvärt utan vidare gångkopplingar. Utöver stråken inom själva naturområdet finns parkstråk inom bebyggelsen som länkar mot Brådstupsparken, exempelvis Klubbacken naturstråk (2) och Bellmanskällan (3). Från Gropen leder en något undanskynd gångväg in mot Brådstupsparken från sydväst (4). En annan grön promenad, Krausparkens parkstråk (5), återfinns i söder. Denna gröna koppling fungerar dock som stråk för längre promenader och har idag ingen självklar grön koppling norrut mot Brådstupsparken.

Behov av nya värden

Sammanfattningsvis kan sägas att gångstråken kring området Klubbensborg-Eolshäll generellt har behov av att länkas samman bättre för att området ska upplevas och fungera som en helhet. Klubbacken naturstråk (2) behöver särskilt stärkas för att bättre koppla ihop stråket med Brådstupsparken. Naturområdena och dess stråk bör inte ytterligare fragmenteras. Områdets storlek innebär goda förutsättningar att utveckla längre och tydligare sammanbundna promenadstråk inom park- och naturmarken. De topografiska förhållandena innebär dock svårigheter att göra stråken tillgängliga med lutningar under 5%. Den viktigaste entrépunkten till Brådstupsparken från omgivande bebyggelseområden ligger i parkens sydöstra spets. För att bidra till att gångstråken inom Klubbensborg-Eolshäll bättre länkas samman kan en möjlig sekundär entré till Brådstupsparken utvecklas, i anslutning till gångstråket som leder till Gropen.

Kulturmiljö och visuella kopplingar

I Brådstupsparkens sydöstra spets, i förlängningen av Klubbackens parkstråk, sammanstrålar ett flertal vägar samtidigt som Brådstupsparkens dalgång och stora träd framträder i öppningen mellan bebyggelsen. Den visuella kopplingen är av stort värde för att som besökare lätt hitta och orientera sig mot Brådstupsparken.

Även kulturmiljöanalysen belyser detta under kapitel *Tillvarata och utveckla*;

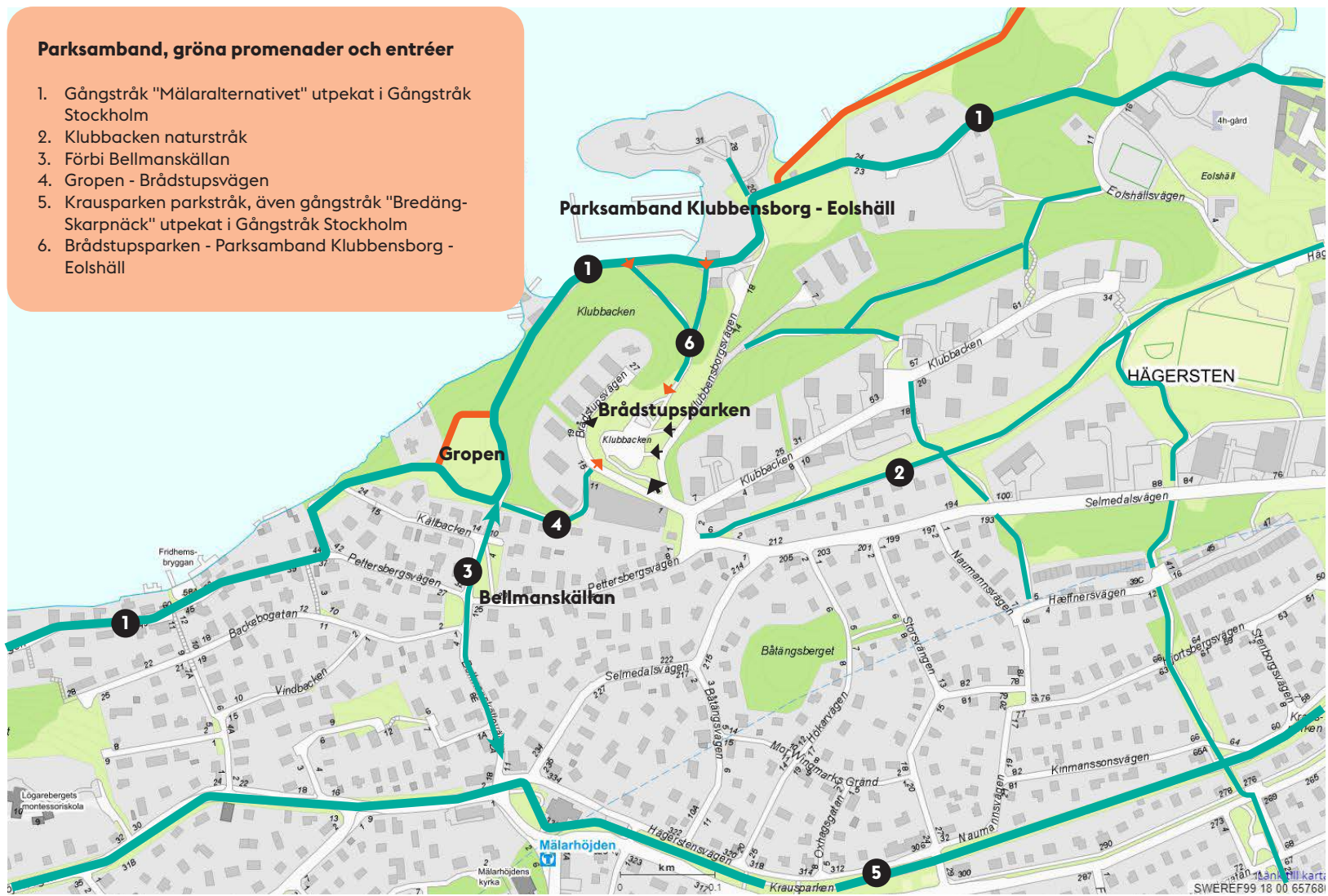
- *Brådstupsparken bör bevaras så långt möjligt. Huvudentrén med utblicken över parkrummet från Klubbacken bör bevaras.*
- *Bebyggelsens möte med naturmarken behöver hanteras med varsamhet. Ny bebyggelse bör terränganpassas så långt som möjligt för att undvika höga sprängkanter, socklar och stödmurar. Karaktärsgivande vegetation och bergpartier nära husen sparas.*
- *Kvarteren bör få ett öppet möte mot naturmarken, lika befintlig karaktär med hus i park.*
- *Stockholms stads riktlinjer för hantering av värdefull vegetation skall följas.*

ANALYS

Parksamband

Parksamband, gröna promenader och entréer

1. Gångstråk "Mälalarternativet" utpekad i Gångstråk Stockholm
2. Klubbacken naturstråk
3. Förbi Bellmanskällan
4. Gropen - Brådstupsvägen
5. Krausparken parkstråk, även gångstråk "Bredäng-Skarnäck" utpekad i Gångstråk Stockholm
6. Brådstupsparken - Parksamband Klubbensborg - Eolshäll

Teckenförklaring

- särskilt utpekade gångstråk/promenader
- gångstråk, befintligt
- gångstråk, förslag till nyanläggning enligt parkplan
- primär entré
- sekundär entré
- möjlig sekundär entré

Karta Parksamband, gröna promenader och entréer.

ANALYS

Befintlig struktur

Teckenförklaring

- bef. gräns park
- - - detaljplanegräns
- |||| gränser och kanter (topografi)
- stråk
- - - svagt stråk
- - - låglinje
- ➔ huvudentré
- ➔ entré
- trappa
- målpunkt
- ▲ siktlinjer

ANALYS

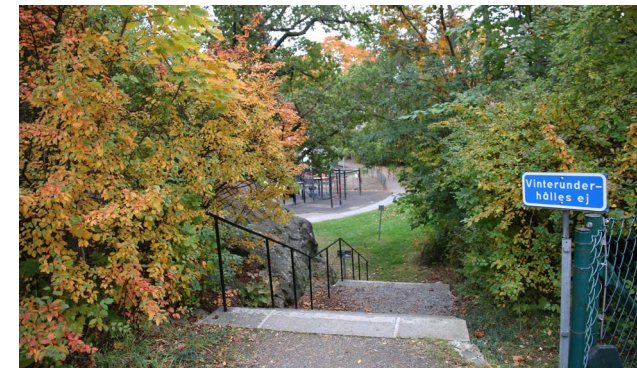
Befintlig struktur

Höjdryggen mot Brådstupsvägen fungerar som gräns för parken.

Befintlig entré till parken, staket och höga träd utgör gräns mot gata.

Delar av parken har otillgängliga entréer som kan försvåra för exempelvis rörelsehindrade.

Gränser och kanter

Gränser är viktiga eftersom de bidrar till upplevelsen av ett sammanhållet område. Tydliga gränser brukar innebära att det är lättare att definiera vem platsen eller ytan är till för och vad man kan använda den till. Brådstupsparkens gränser utgörs både av landskapets topografi, där höjdryggarna markerar gräns mot omgivningen, samt av stängsel och trädridåer i parkens kanter. Längs de delar av parken där Klubbensborgsvägen möter parkens öppna lektytor, upplevs parkrummet sippra ut i gatumiljön. Längre norrut fungerar den branta slänten mot vägen som en effektiv topografisk gräns. Rakt norrut saknas gränsen helt och den anlagda parken övergår efterhand i lövskog. Ett antal rödmålade trädstammar fungerar som en visuell gräns, så att små barn inte ska vandra iväg för långt. I väst bidrar berget och hållskogsmarken till att avgränsa parken från husen längs Brådstupsvägen och ge skydd för insyn.

Stråk

Stråken visar hur man kan röra sig inom ett område, var knutpunkter finns och eventuella behov av nya stråk. Parkens viktigaste stråk följer platsens topografi längs låglinjen i dalgången, som en gångväg/skogsstig vid sidan om dagvattenstråket. Utöver detta finns endast korta entrévägar, samt den bönformade stenmjölsgången i parkens mitt som fungerar som avgränsning mellan parkens öppna gräsytor och omgivande gräsytor.

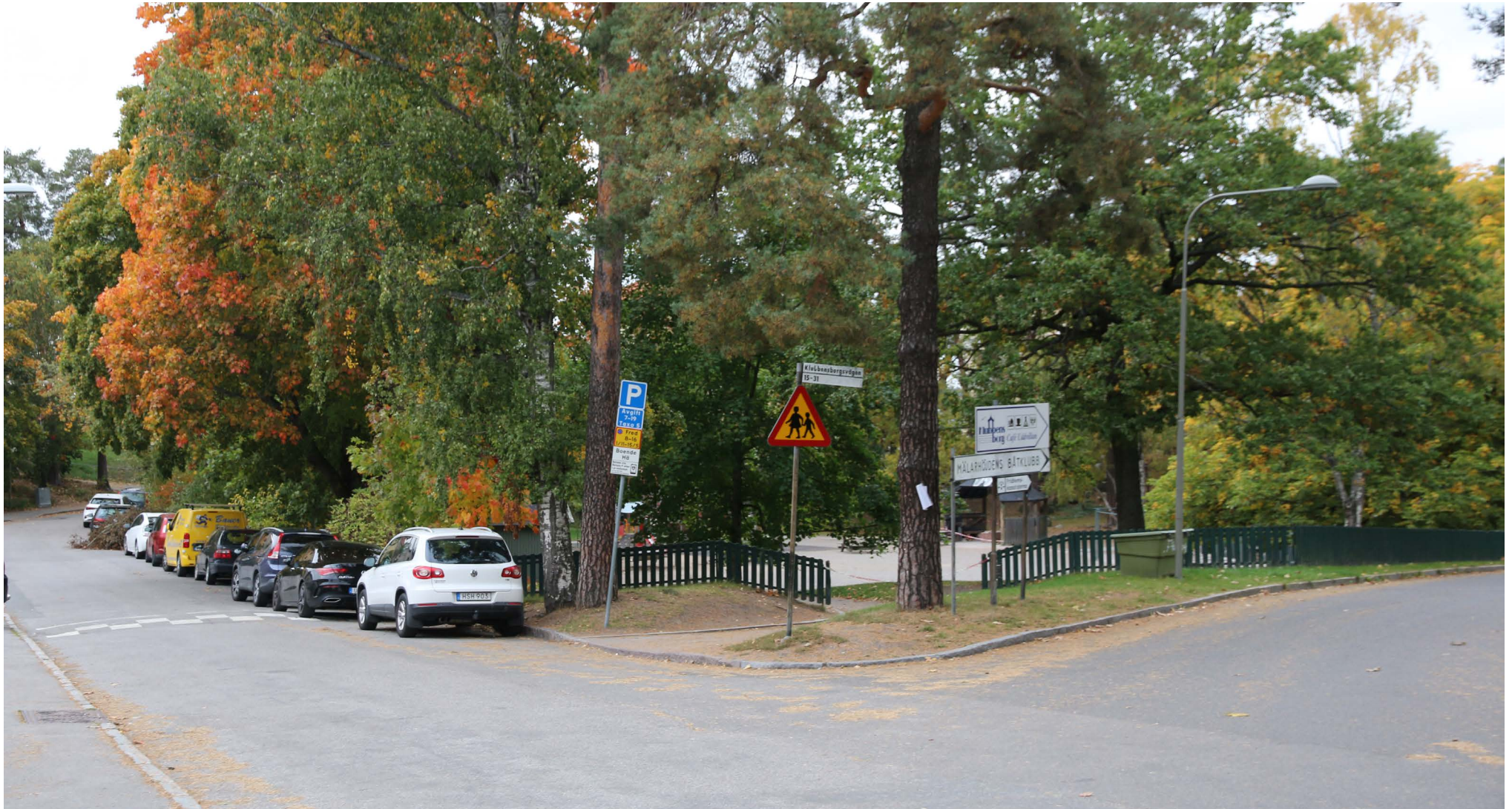
Entréer

I dagsläget finns många vägar in i Brådstupsparken, vissa betydligt mer självklara än andra. Den viktigaste entrépunkten är platsen där parken möter Brådstupsvägen och Klubbensborgsvägen. Denna entré är synlig från håll och hjälper besökaren att orientera sig. Redan i korsningen tar parkens gröna

volym plats i gaturummet och signalerar parken från söder och sydöst. De fria siktlinjerna in i parken möjliggör en läsbarhet av parken och bidrar till att länka samman rörelsen mellan övriga parkstråk i området. Sekundära entréer finns i form av en granittrappa från Brådstupsvägen samt en gångväg från Klubbensborgsvägen. Dessa entréer bedöms inte som primära eftersom de inte ligger i förlängningen av något befintligt stråk och ansluter direkt mot gata (utan trottoar). Den sydvästra gångvägen in mot parken har möjlighet att utvecklas till en ny sekundär entré. Gångvägen ligger visserligen på stadens mark, men området är av semiprivat karaktär och i praktiken utgörs den endast av gångvägens belagda yta. Siktlinjerna är korta och orienterbarheten begränsas av byggnader, träd och brant topografi i väst.

ANALYS

Befintlig struktur

Parkentrén från korsningen Brådstupsvägen/Klubbensborgsvägen ger fria siktlinjer in i parken.

ANALYS

Befintlig struktur

Delar av parken är omgärdad av lekplatsstängsel och huvudentrén är delvis avspärrad med en kedja.

Lekplatsen som ligger kring den stora grusytan är en tydlig målpunkt i parken.

Parken har flera tillgängliga stråk samtidigt som terrasseringar och lutningar gör vissa delar otillgängliga.

Barriärer

Barriärer innebär hinder för rörelse och utgörs i stadsmiljö ofta av vägar, spårområden eller andra otillgängliga områden. Brådstupsparken är till övervägande del öppen och fri från barriärer. Inom området finns dock enstaka avsatser, terrasser och trappor, vilket kan försvåra för exempelvis rörelsehindrade eller barnvagnar att ta sig fram obehindrat. En annan typ av barriär är lekplatsstängslet, som tillsammans med avsaknaden av trottoarer längs intilliggande gator, försvårar för gående att röra sig fritt in och ut ur parken.

Målpunkter

Lekplatsen utgör parkens självklara målpunkt. Den öppna grusytan fungerar som parkens centrala plats, och runt denna är småbarnslek, gungor, lektorn, rutsch och sittplatser organiserade. Äventyrligare

lekfunktioner finns i parkens mitt medan småbarnslek är placerad mer avskilt på en terrass invid Klubbensborgsvägen.

Orienterbarhet

De fria siktlinjerna från parkens huvudentré vid korsningen Brådstupsvägen/Klubbensborgsvägen ger en god överblick in i parken. Den öppna grusytan i mitten ger även den en god överblickbarhet och stärker orienterbarheten i parken. De öppna vyerna gör det möjligt att avläsa gångvägarna som leder runt i parken och man kan också tack vare den omgärdande jämgamla vegetationen få en uppfattning av nivåskillnaderna i parken. Just nivåskillnaderna är också en faktor som bidrar till en god orienterbarhet i parken då de möjliggör siktlinjer och överblick från olika höjder.

Tillgänglighet

Den anlagda delen av parken är tillgänglig i den mån att den går att ta sig runt i via asfalterade stråk. Lutningarna i dessa stråk varierar. Huvudentrén till parken är tillgänglig medan andra delar av parken nås via trappa eller brant gångstråk. Delen av parken som består av naturmark är inte tillgänglig. Det finns inga anlagda gångstråk och vissa delar är mycket branta och tätbevuxna med sly.

Trygghet

Den anlagda delen av parken har en god överblickbarhet vilket bidrar till en känsla av trygghet. Stora delar av den anlagda parken ligger i nära anslutning till bostäder och verksamheter och detta inger också en känsla av trygghet. Naturmarksdelen i parken saknar belysning och är i vissa delar tätbevuxen med sly. Detta kan ge en otrygg känsla

ANALYS

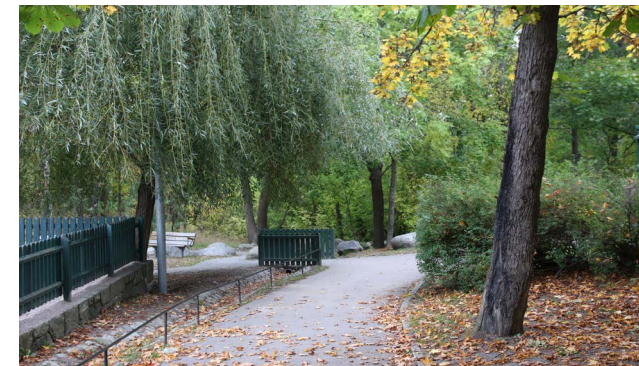
Befintlig struktur

Delar av parken är slitna och eftersatta vilket kan uppfattas som otryggt.

Det finns flera sorters lek i parken, bland annat en del som innehåller rutsch och sandlek.

Parken är till största del präglad av lek, men innehåller även andra upplevelsevärden som rekreation i en varierad och grön terräng.

under kvällstid. Det finns alternativa stråk att använda. Delar av utrustningen, t.ex. paviljongen, är sliten och nedskräpad vilket kan leda till en känsla av otrygghet.

Upplevelse

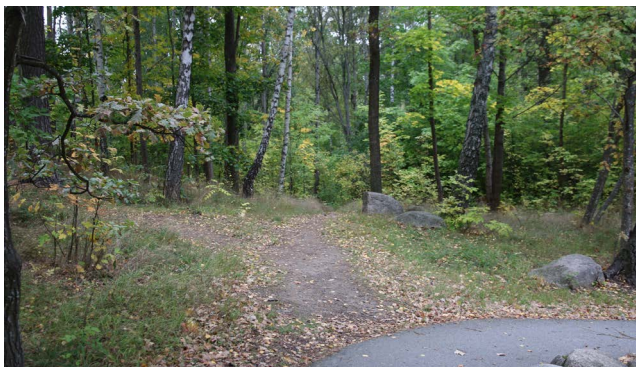
Brådstupsparken omgärdas av bostäder och verksamheter. Den präglas till stor del av lekplatsen och närvaron av barn och förskolegrupper under vissa tider på dygnet. Den intilliggande förskolan saknar förskolegård och parken används därför dagligen av förskolebarn för lek och utevistelse. De anlagda ytorna i parken består främst av ytor och utrustning kopplat till lek men det finns även en paviljong (avstängd för tillfället) och några sittplatser intill den stora grusytan. Dock är samtliga sittplatser i anslutning till lekytor och det saknas avskilda sittplatser för lugn och ro.

Tack vare det varierande landskapet får parken flera karaktärer som tillsammans ger en intressant och spännande upplevelse. Till exempel varierar ytorna i parken i terräng, i anlagt och icke anlagt samt i öppenhet och slutenhet. Parken ger upplevelsen av att vara en egen liten värld där olika delar av parken har olika karaktärer och värden. Detta förstärks ytterligare av de yttre gränserna till parken som genom vegetation, höjdskillnader, staket och körbanor på sätt och vis avskärmar till omgivningen.

De två tillgängliga entréerna till parken är avstängda med en kedja som förskolepersonalen använder för att markera gränserna till parken för barnen. De har även rödmarkerat stammar på ett antal träd ner mot vattnet för att markera en gräns. Detta kan ge en upplevelse av att parken är begränsad och uppdelad.

ANALYS

Befintlig struktur

Från lekplatsens södra kant löper ett gångstråk i form av en skogsstig ner mot vattnet.

Skogsstigen mynnar ut i söder vid Mälarhöjdens båtklubb och ansluter till ett promenadstråk längs vattnet.

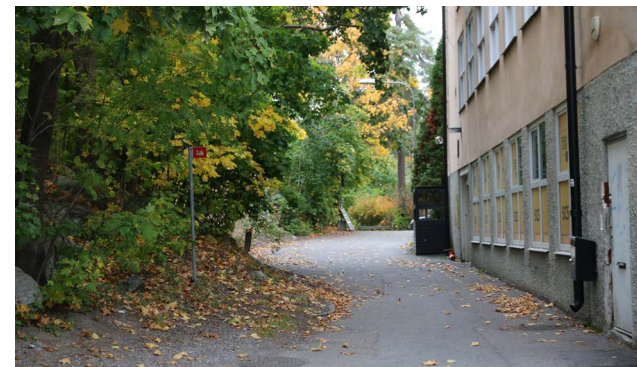
Promenadstråk västerut förbi Mälarhöjdens båtklubb och vidare längs med vattnet.

Gropen har en öppen karaktär som ramas in av växter i olika skikt.

Stråket som löper längs Gropen är otydligt och otillgängligt.

Kopplingen mellan Gropen och Brådstupsparken sker via ett gångstråk som har privat karaktär.

ANALYS

Brister och kvaliteter

BRISTER

- Parken präglas helt av lek
- Få målpunkter, samlingsplatser, aktiviteter och värden för äldre barn och ungdomar samt för äldre och vuxna utan barn
- Brant topografi, slymarker med dålig tillgänglighet i norr
- Svaga kopplingar mot intilliggande stråk och natur
- Begränsad kontakt med omkringliggande skogsmark som utgör en viktig del av parken

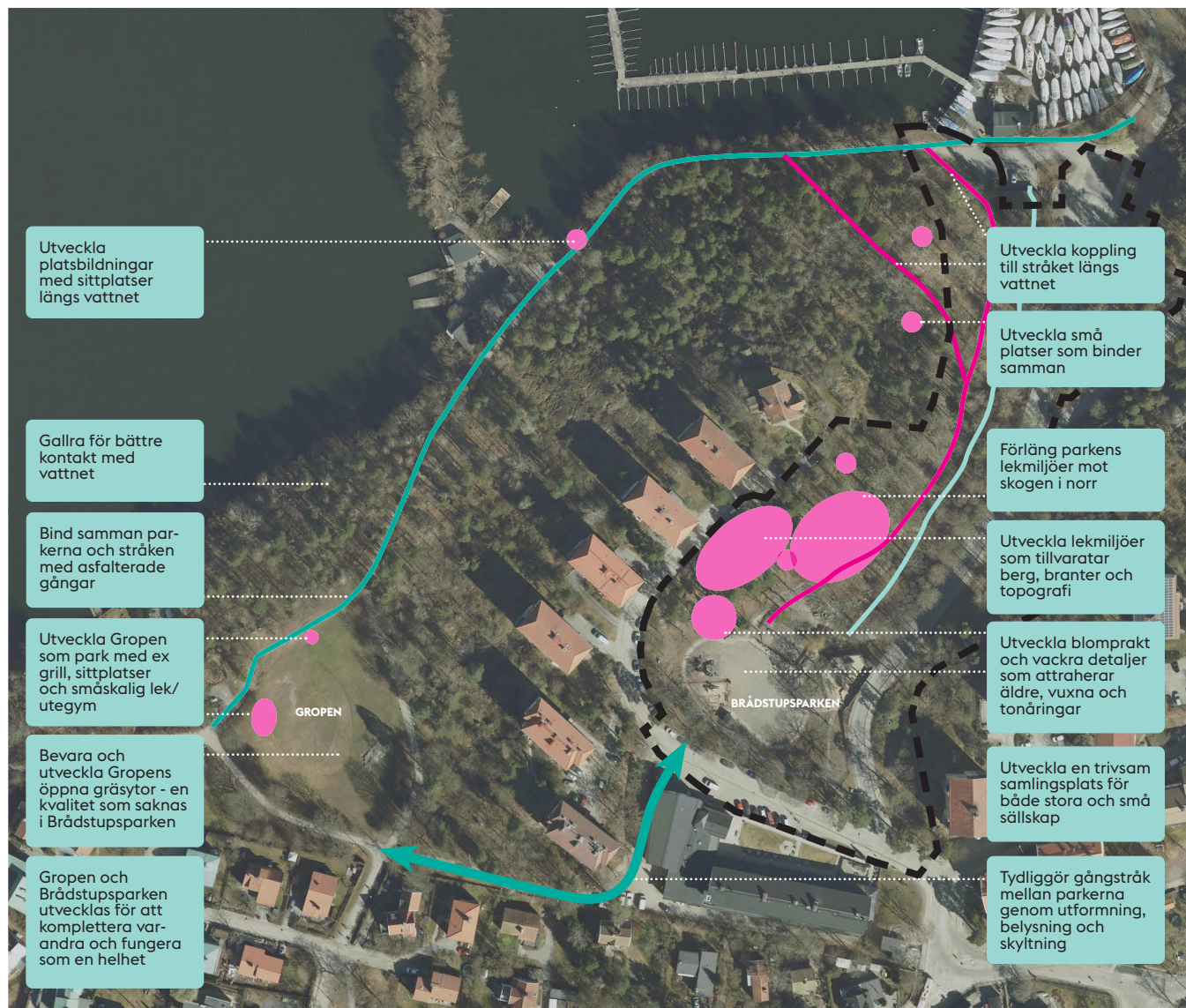
KVALITETER

- Skyddad dalgång, bra mikroklimat
- Den öppna lekplatsen har god överblick
- Branta berghällar med tallskog fungerar som spännande lekmiljö
- Tydligt avgränsat parkrum som helhet
- Inget buller
- Lugnt och rofyllt
- Dalstråk med vacker topografi
- Flera olika naturmiljöer på liten yta

■ ■ detaljplanegräns

ANALYS

Potential

■ ■ detaljplanegräns

POTENTIAL

- Möjlighet att åtkomliggöra och utveckla fler platser i parken som idag är otillgängliga
- Skapa mötesplatser och samlingsplatser för olika åldrar och behov
- Tydliggöra och förstärka ekosystemtjänster genom att utveckla Brådstupsparkens olika naturmiljöer
- Utveckla aktiviteter för äldre barn, ungdomar, vuxna och äldre
- Utveckla en identitetsstark park
- Skapa bättre kopplingar mot intilliggande park- och naturområden
- Utveckla Gropen med förstärkta och fler värden så att parkerna kan komplettera varandra

MIKROLANDSKAPET

Konceptet baseras på idén om en röd tråd i form av ett landskapstema där olika delar ur landskapet representeras i parken. Ravinen, den bergiga skogsslätten, löv- och barrskogen, vattendraget, den öppna gräsytan och huset gör Brådstupsparken till en egen liten värld.

Ledord

- göra plats för fler målgrupper
- förstärka befintliga värden
- rekreation för många
- tillgängliggöra för fler
- förstärka och förankra lek i natur
- gestalta utifrån landskapskaraktärer
- skapa mystik och spänning i naturlek
- ge plats för blomning

Brådstupsparken

kan utvecklas med fokus på landskapets befintliga värden och naturtyper. *Mikrolandskapets* upplevelsevärden förstärks och blir utgångspunkt för lekplatsens konceptdelar:

1. Bergssidan
2. Ravinen
3. Barrskogen
4. Lövsken
5. Stranden & Vattnet
6. Huset & Trädgården
7. Öppna gräsytan

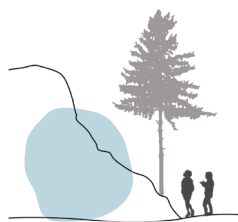
Mikrolandskapet

Brådstupsparken bär på en spänning och mystik med sin variation i topografi, slingrande gångstigar och naturliga lekelement som uppmuntrar till fantasi och lek. Konceptet för Brådstupsparken tar fasta i att förstärka de värden som finns i parken och att väcka liv i delar som har potential att utvecklas till något mer. Parken har ett brett innehåll och är som ett litet landskap i sig, med vägar, berg, vattendrag, olika slags vegetation och solbelysta öppna ytor - *mikrolandskapet*.

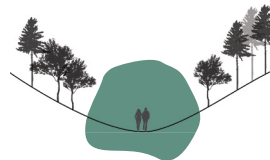
Parkens långsträckt dalgång mot vattnet är utgångspunkt för gestaltningen. Genom att förstärka

och utveckla platsens varierade vegetationskaraktärer och topografi kan stråket förvandlas till ett upplevelsestråk med fokus på upptäckarglädje, mystik och fantasi: en sekvens av parkrum från den odlade trädgården ner till den vilda skogen.

De naturgivna förutsättningarna bildar ramarna för parkens karaktär, ex den öppna ytan som är parkens hjärta, den branta utmanande bergssidan, den ståtliga tallskogen, den ljusa lövskogen med fålskikt av gräs och paviljongen med sitt skyddande tak.

1. Bergssidan

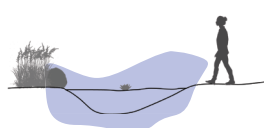
2. Ravinen

3. Barrskogen

4. Lövsken

5. Stranden & Vattnet

6. Huset & Trädgården

7. Öppna gräsytan

FÖRSLAG

Koncept

1. BERGSSIDAN

- dramatisk gräns, höjdrygg, mystik och spänning, naturmark
- lek, klättra, springa, rollek

2. RAVINEN

- trädbevuxna slänter ramar in gångvägen, intresseväckande terräng och vy, naturmark
- gångväg, rekreation
- små platser, avsatser och spejarplatser för lek längs gångvägen

3. BARRSKOGEN

- små pelarsalar av tallar, överblickbart och glest, naturmark
- lek mellan träd på plana ytor

4. LÖVSKOGEN

- blandad vegetation i olika höjdsikt, upptäcka och fantisera, anlagd lek i samspel med omkringliggande park och natur
- fri aktiv lek

5. STRANDEN & VATTNET

- liten öppen plats omgärdad av skyddande anlagd vegetation, lugn och ro vid vatten, anlagd lek i samspel med omkringliggande park och natur
- sandlek för små barn

6. HUSET & TRÄDGÅRDEN

- ordnat och anlagt, lugn, ordning och reda, vackert, blommande trädgårdsväxter
- rekreation, vila, äta matsäck, samlingsplats
- sittplatser och umgängesytor för unga och vuxna

7. ÖPPNA GRÄSYTAN

- öppet, liv och rörelse, klippt gräsyta
- lek, spring, sola, vila, picknick, samlingsplats
- aktiviteter, sittplatser och häng för äldre barn, ungdomar och vuxna

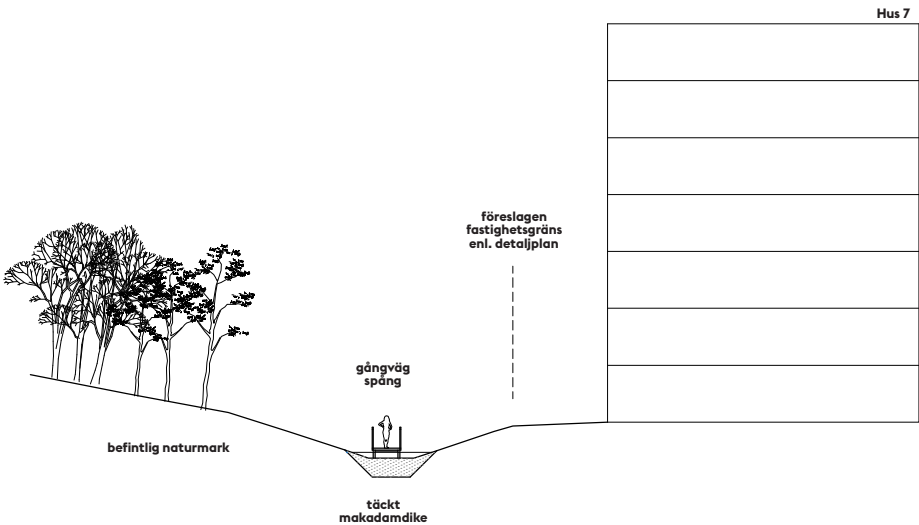
FÖRSLAG

Illustrationsplan

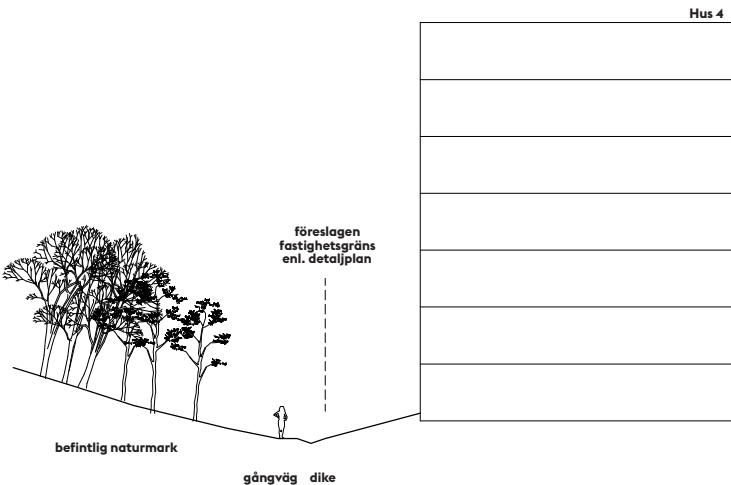

FÖRSLAG

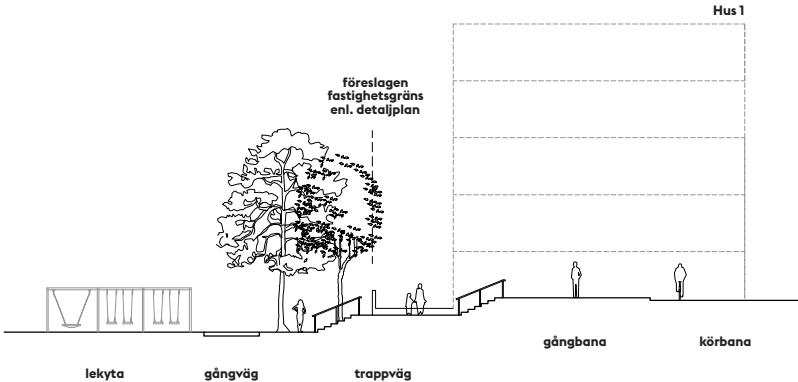
Sektioner

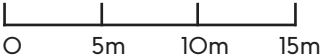
Sektion A-A

Sektion B-B

Sektion C-C

Dagvatten

Generella åtgärder

Allmän mark lutas så att vatten fångas upp av ett dagvattendike som går från Brådstupsparken ner mot Mälaren. Vid skyfall kan även en intilliggande gångväg svämmas över och fungerar då som ett utökat dike. Andra lösningar för fördröjning och hantering av dagvatten planeras in inom detaljplaneområdet.

Regnbädd mellan hus

Mellan hus 5 och 6 krävs en åtgärd för att ta hand om dagvatten som kommer från gatumark samt att uppehålla vatten vid skyfall (se Dagvattenutredning Klubbbacken, GH 2021-12-07, Ramböll). Detta löses genom en regnbädd (nedsänkt växtbädd) på allmän plats i ett släpp mellan två hus.

Regnbädden ska ha en area på ca 60 m² och placeras i den lägsta punkten av ytan i släppet mellan husen enligt översta bilden till höger. Över regnbädden går en spång som kopplas ihop med trappor som leder upp till gatunivå. Ytan högre upp i släppet utgörs av en sluttande grönyta där vatten kan rinna ner mot regnbädden.

Den sluttande grönytan ska möjliggöra en mjuk övergång mellan gata och allmän plats och bör därför börja slutta från gatunivå ned mot regnbädden. Denna lösning representerar befintlig terräng och karaktär väl och bör tillämpas istället för t.ex. en synlig stödmurslösning.

Både regnbädden och den sluttande grönytan ska utgöras av planterade ytor. Uppbyggnaden av regnbädden ska utföras enligt beskrivning i dagvattenutredningen.

Täckt makadamdike

I befintlig situation rinner vatten från stora avrinningsområden längs ett dike som följer lågstråket i ravinen, med start i Brådstupsparken och slut i ett utlopp i närheten av Mälarhöjdens båtklubb. Innan vattnet når recipienten Mälaren behöver det fördröjas och renas. För att möjliggöra detta föreslås ett täckt makadamdike ungefär i höjd med hus 7.

Makadamdiket utformas som en skålad markyta med slänter. Ytan är ca 65 m² och har ett makadamdjup på 1 m. Gångstråket som går över makadamdiket utgörs just här av en spång för att säkerställa framkomligheten vid höga flöden och eventuellt stående vatten.

Om möjligt utformas makadamdiket som täckt, dvs att det planteras med växter och eventuellt träd. Detta för att göra det så grönt som möjligt och därmed bidra till trivsel, rekreation och en överensstämmelse med nuvarande karaktär. Växtmaterialet bör utgöras av växter av inhemsk art och karaktär, gärna liknande de arter som växer vilt på platsen idag.

Se dagvattenutredning för uppbyggnad, lutning och andra anvisningar gällande makadam-diket.

Norra Klubbensborgsvägen

På den norra delen av Klubbensborgsvägen krävs en åtgärd för att fördröja dagvatten enligt dagvattenutredningen. En föreslagen lösning är att bygga om en befintlig grönyta till en regnbädd eller skelettjord med utlopp till befintlig kombiledning. Ytan är markerad i illustrationsplanen på s 24. En regnbädd i detta fall skulle kräva en yta på mellan 30-60 m².

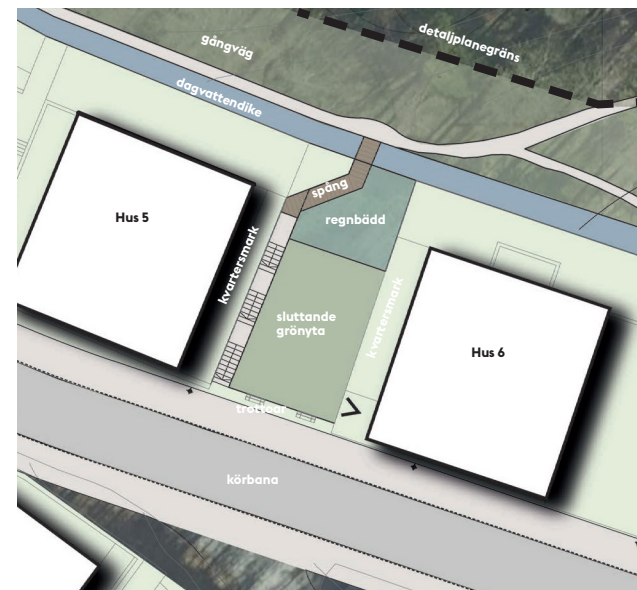

Illustration över regnbädd mellan hus.

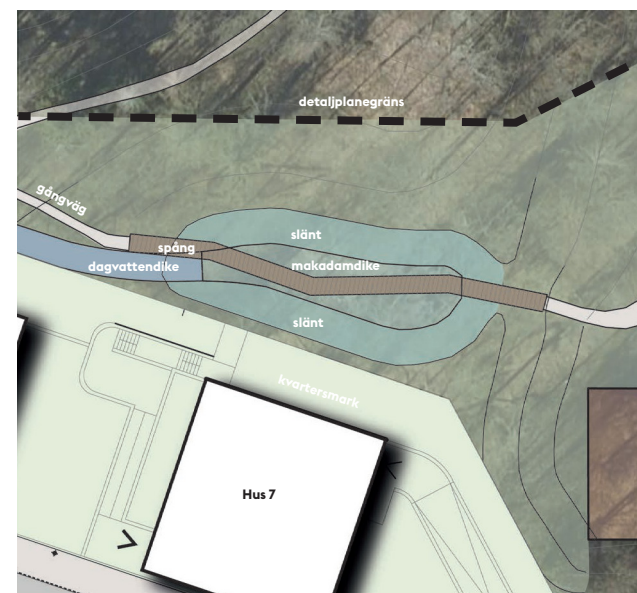
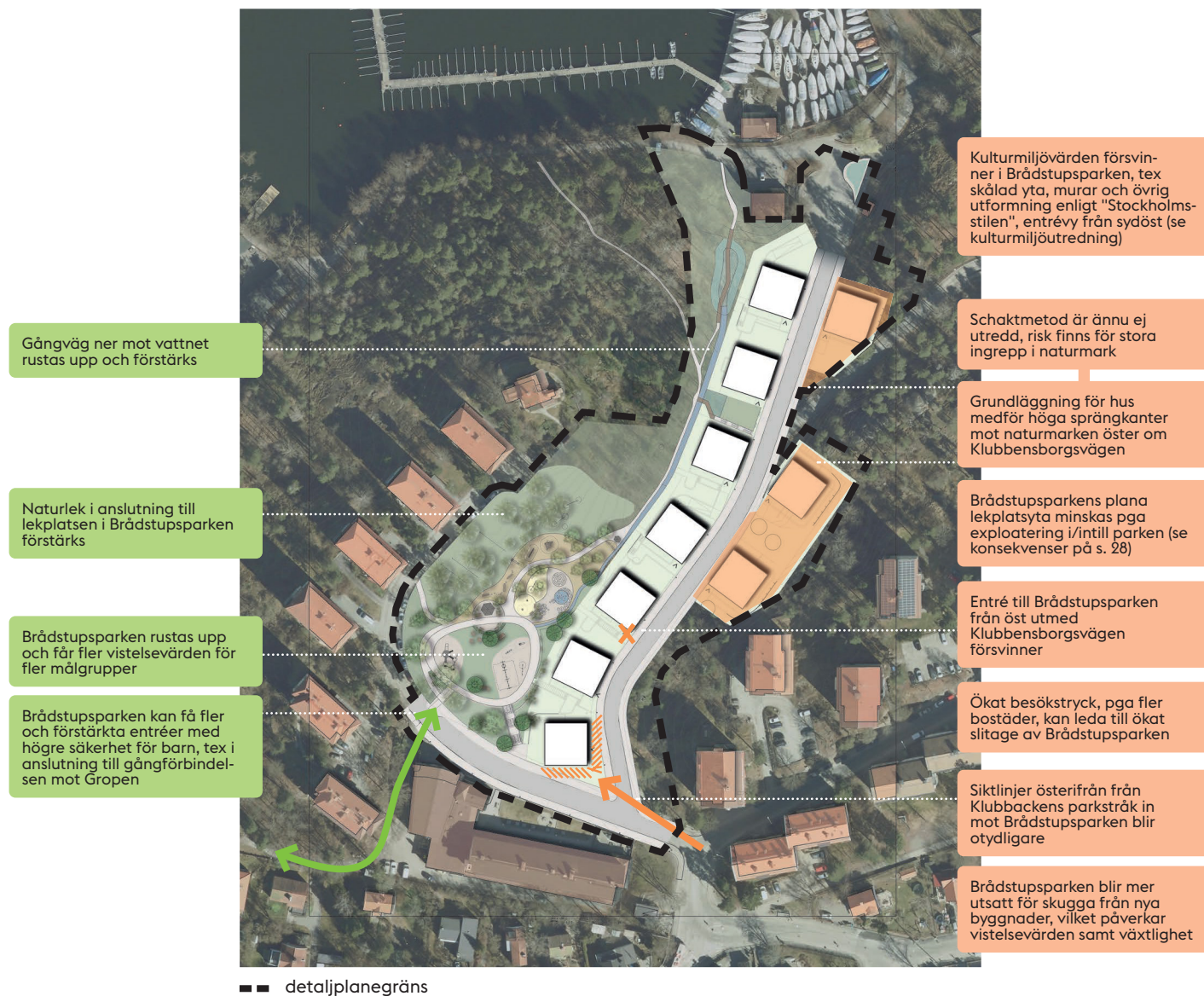

Illustration över täckt makadamdike.

KONSEKVENSER PLANFÖRSLAG

Park- och naturmark

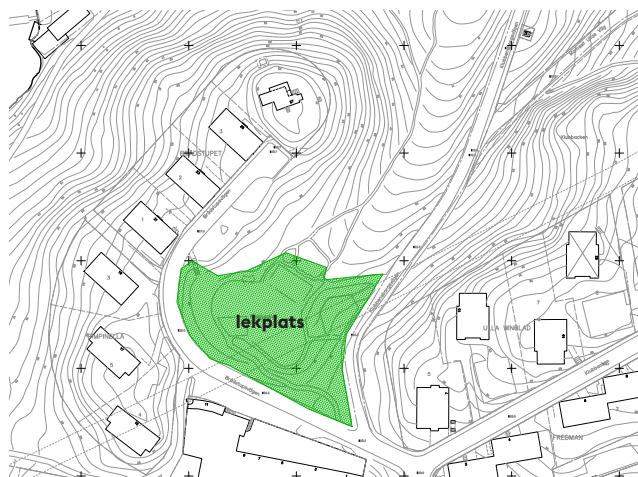

KONSEKVENSER PLANFÖRSLAG

Brådstupsparken

Befintlig detaljplan för Brådstupsparken avgränsar ett ca 7 000 m² stort område planlagt som park- och naturmark. En del av detta utgörs av lekplats, och resterande delar utgörs av naturmark i form av hållar och skog med storvuxna träd med stora lekvärden och höga naturvärden. Brådstupsparkens lekplats är idag ca 4 370 m². Med anpassningar efter planförslaget med ny bebyggelse kommer lekplatsen att omfatta ca 2 620 m² och naturlek ca 1 610 m², totalt 4230 m².

För att kompensera för lekplatsyta som exploateras kan Brådstupsparken utökas genom att anslutande naturmark i norr tas i anspråk som anlagd park/naturmark med lek inpassad i terrängen. Naturleken i terräng kommer inte vara tillgänglig för alla målgrupper.

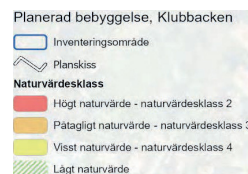
Lekplats idag: 4 370 m².

Lekplats planförslag: 2 620 m². Naturlek planförslag: 1 610 m².
Totalt 4230 m².

KONSEKVENSERNA AV PLANFÖRSLAGET INNEBÄR:

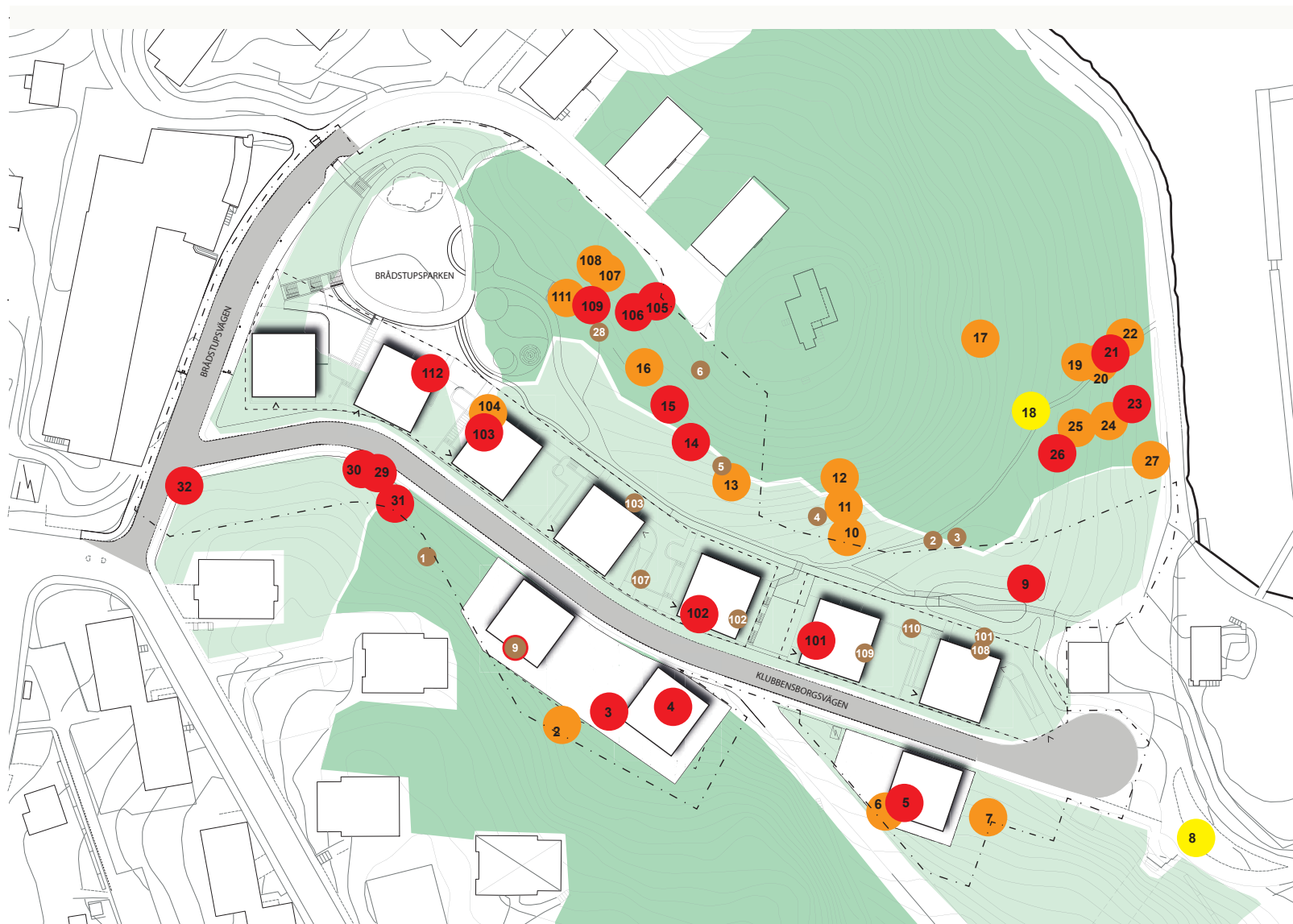
- De planare delarna av lekplatsen minskar, vilket innebär brantare lutningar och därmed färre tillgänglighetsanpassade ytor.
- Minskade möjligheter för utrymmeskrävande lek och utrustning/anläggningar som kräver plan mark, exempelvis gungor, sandlådor, klätterlek, sittplatser etc.
- Lekvärden som tas i anspråk kan kompenseras genom att naturlek utvecklas inom naturmarken och ger parken nya kvaliteter, dock blir denna inte tillgänglighetsanpassad/plan.
- Utveckling av naturlek sker på bekostnad av ekologiska värden i naturmarken.
- Brådstupsparken kommer även fortsättningsvis uppfylla kriterier för park, enligt Friyreguidens kriterier för park.

Karta naturvärdesklassning inkl. planförslag.
Källa: Ekologisk utredning Klubbacken

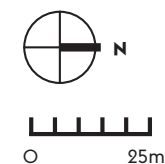
KONSEKVENSER PLANFÖRSLAG

Trädplan

- Plangräns
- Fastighetsgräns
- Nr Särskilt skyddsvärt träd (klass 1)
- Nr Särskilt skyddsvärt träd (klass 2)
- Nr Värdefullt träd (klass 3)
- Nr Ekologiskt värdeelement (torrträd och högstubbar - särskilt skyddsvärt träd klass 1)
- Nr Ekologiskt värdeelement (torrträd och högstubbar)
- Högt naturvärde (naturvärdesklass 2)
- Påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3)

ID-nummer på träd och värdeelement enligt Ekologisk utredning Klubbacken (Ekologigruppen)

Källor

Klubbacken Integrerad barnkonsekvensanalys,
Outer space arkitekter, 2021-11-30

Klubbacken Brådstupsparken Kulturmiljöutredning,
Nyréns arkitektkontor, 2021-11-17

Ekologisk utredning Klubbacken, Ekologigruppen,
2022-01-20

Parkplan Hägersten,
Stockholm stad 2008

Parkplan Liljeholmen,
Stockholm stad 2008

Klassificering av parktyper - utvärdering,
Stockholm stad, 2021-03-11

Friyteguiden,
Stockholm stad, oktober 2019

Dagvattenutredning Klubbacken,
Ramböll, GH 2021-12-07

Stockholms sociotopkarta,
Stockholms stad 2020

